

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(Asean Economics Community, AEC) ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในจังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจตามระเบียบวิธีการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ผ่านการอบรมโครงการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มมูลค่าผลผลิตลำไยเพื่อการส่งออก จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวน 20 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอยางตลาด อำเภอเชียงดาว อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่แตง อำเภอแมริม อำเภอฝาง อำเภอแม่สาย อำเภอพร้าว อำเภอสันป่าตอง อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอหางดง อำเภอฮอด อำเภอดอยเต่า อำเภอสารภี อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่วาง อำเภอแม่ออน และอำเภอดอยหล่อ จำนวน 1,163 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการคัดเลือกจากประชากรที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ผ่านการอบรมโครงการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มมูลค่าผลผลิตลำไยเพื่อการส่งออก จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane 1973) โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

แทนค่า
$$n = \frac{1,163}{1+1,163 \times (0.05)^2} = 297.44 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้จำนวน 298 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.62 ของประชากรที่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นตอนที่ 1** ประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 20 อำเภอ คือ อำเภอเมือง เชียงใหม่ อำเภอจอมทอง อำเภอเชียงดาว อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่แตง อำเภอแมริม อำเภอฝาง อำเภอแม่เฒ่า อำเภอพร้าว อำเภอสันป่าตอง อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอหางดง อำเภอฮอด อำเภอดอยเต่า อำเภอสารภี อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่วาง อำเภอแม่อน และอำเภอดอยหล่อ แล้วคำนวณจำนวนตัวอย่างตามอำเภอต่าง ๆ โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ คือ

สูตร
$$n_i = \frac{n N_i}{N}$$

เมื่อ n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของแต่ละอำเภอที่ i (ราย)

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา ซึ่งมีค่าเท่ากับ 298 ราย

N_i = จำนวนสมาชิกทั้งหมด (ประชากร) ในอำเภอที่ i (ราย)

N = จำนวนสมาชิกทั้งหมด (ประชากร) ในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าเท่ากับ 1,163 ราย

$i = 1, 2, 3, \dots, 20$

แนวทางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละอำเภอ โดยขอยกตัวอย่างการคำนวณเฉพาะในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่

$$\frac{6 \times 298}{1,163} = 1.54 = 2 \text{ ราย}$$

1,163

สำหรับอำเภอที่เหลือจะใช้แนวทางดังกล่าวข้างต้นคำนวณหาต่อไป ผลการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามอำเภอที่ศึกษาได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. อำเภอเมืองเชียงใหม่	6	2
2. อำเภอจอมทอง	95	24
3. อำเภอเชียงดาว	83	21
4. อำเภอดอยสะเก็ด	3	1
5. อำเภอแม่แตง	79	20
6. อำเภอแมริม	15	4
7. อำเภอฝาง	83	21
8. อำเภอแม่อาว	3	1
9. อำเภอพร้าว	145	37
10. อำเภอสันป่าตอง	85	22
11. อำเภอสันกำแพง	39	10
12. อำเภอสันทราย	21	5
13. อำเภอหางดง	131	34
14. อำเภอฮอด	23	6
15. อำเภอดอยเต่า	18	5
16. อำเภอสารภี	85	22
17. อำเภอไชยปราการ	67	17
18. อำเภอแม่วาง	79	20
19. อำเภอแม่ออน	16	4
20. อำเภอดอยหล่อ	87	22
รวม	1,163	298

2) **ขั้นตอนที่ 2** การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับสลากรายชื่อของเกษตรกรในแต่ละอำเภอที่ศึกษา และไปสัมภาษณ์เกษตรกรให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการตามตารางที่ 3.1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการผลิตลำไย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อการส่งออก

ตอนที่ 4 การเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะแบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) สภาพทั่วไปของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ (2) ประชาคมอาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจ (3) ลักษณะของการผลิตลำไยของเกษตรกร (4) สถานการณ์ลำไยในตลาดโลก (5) การผลิตลำไยเพื่อการส่งออก และ (6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลจากการศึกษาค้นคว้าตามข้อ 1 มากำหนดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1) **สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ** ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน รายได้ต่อครัวเรือน รายได้จากการปลูกลำไย แหล่งเงินทุน สภาพหนี้สิน การถือครองที่ดินทั้งหมด ขนาดพื้นที่ปลูกลำไย ลักษณะการผลิตลำไย และพันธุ์ลำไยที่ปลูก ประกอบด้วย สภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำ สภาพการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การ

ติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้าน การเกษตร การสื่อสารและแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

2) *ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร* ประกอบด้วย ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน สถานการณ์ลำไยในตลาดโลก และการผลิตลำไยคุณภาพเพื่อการส่งออก

3) *การปฏิบัติของเกษตรกร* ประกอบด้วย การจัดการในการผลิตลำไย ตั้งแต่ เตรียมพื้นที่ปลูก จนถึงการเก็บเกี่ยวและการขนส่ง

4) *การเตรียมความพร้อมของเกษตรกร* ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านการ รวมกลุ่ม ด้านการติดตามข่าวสาร ด้านภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดเป็นคะแนน ได้ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

5) *ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย* เกี่ยวกับการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ เอเชีย และข้อเสนอแนะในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งปัญหาของเกษตรกรสามารถ กำหนดเป็นคะแนน ได้ 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

2.1.3 การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข

2.1.4 ทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (pre test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 20 ราย นำผลการ สัมภาษณ์ตอนที่ 4 การเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและ ปัญหา อุปสรรค ของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการทดสอบค่าความเที่ยงตรง พบว่า การเตรียมความพร้อมของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.880 และปัญหา อุปสรรคมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.853 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์สูงจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมทั้งด้านแบบสัมภาษณ์ วัสดุอุปกรณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งใช้การสังเกตเพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูลร่วมด้วย โดยการเข้าถึงเกษตรกรตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีประสานผู้นำหมู่บ้าน และตัวแทนอาสาสมัครเกษตรกรในชุมชน ในการนัดหมายเกษตรกรเพื่อทำการสัมภาษณ์

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม 2555 – กุมภาพันธ์ 2556 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยที่ผ่านการอบรม โครงการปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มมูลค่าผลผลิตลำไยเพื่อการส่งออก จังหวัด จำนวน 1,163 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการดังนี้

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

อธิบายลักษณะของข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการจัดอันดับ

4.3 การกำหนดระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการผลิตลำไย โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และผลรวมของเกษตรกรที่ตอบคำถามทั้ง 20 ข้อ แล้วนำคะแนนของเกษตรกรที่ตอบคำถามถูกทั้งหมดมาจัดช่วง โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งช่วงดังนี้

ตอบถูก 0 – 4 ข้อ	=	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
ตอบถูก 5 – 8 ข้อ	=	มีความรู้ในระดับน้อย
ตอบถูก 9 - 12 ข้อ	=	มีความรู้ในระดับปานกลาง
ตอบถูก 13 – 16 ข้อ	=	มีความรู้ในระดับมาก
ตอบถูก 17 – 20 ข้อ	=	มีความรู้ในระดับมากที่สุด

4.4 การกำหนดระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตลำไยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อการส่งออก โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และผลรวมของเกษตรกรที่มีการปฏิบัติทั้ง 25 ประเด็น แล้วนำมาจัดช่วง โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งช่วงดังนี้

ปฏิบัติ 0 – 5 ประเด็น	=	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ปฏิบัติ 6 - 10 ประเด็น	=	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ปฏิบัติ 11 - 15 ประเด็น	=	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ปฏิบัติ 16 - 20 ประเด็น	=	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ปฏิบัติ 21 - 25 ประเด็น	=	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4.5 การกำหนดระดับความคิดเห็น และระดับความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ และปัญหาของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= \frac{4}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความสำคัญ และระดับปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความสำคัญ และระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความสำคัญ และระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความสำคัญ และระดับปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความสำคัญ และระดับปัญหามากที่สุด

4.6 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยจัดลำดับหมวดหมู่ความสำคัญแบบความเรียง